Siun soten asiantuntijalausunto Hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 74/2022 vp)

Mikael Ripatti

Avoterveydenhuollon ylilääkäri, palvelupäällikkö
Vastaanottopalvelut
Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Siun sote - Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä
3.6.2022

Joint municipal authority for North Karelia social and health services
www.siunsote.fi

Terveydenhuollon ammattihenkilöstön saatavuus

- Valmistelussa esitetty tarpeena noin 1 000 yleislääkärin työpanoksen lisäys
  - noin 300 lääkärin lisäys olisi saatavissa pitkään täyttämättöminä olevien virkojen täyttämisellä ja tilapäisten vuokralääkäriostojen korvaamisella vakinaisilla lääkäreillä

- Terveyskeskusten lääkärivaje on lisääntynyt vuodesta 2018 vuoteen 2021 5,7–7,4 % (227,5–297,5 täyttämätöntä tehtävää)
  - Vuosina 2019–21 lääkärivaje on pysynyt olennaisesti samalla tasolla, eikä tilanteessa ole tapahtunut korjaantumista viime vuosina
- Lääkärintehtäviä terveyskeskuksiin on lisätty viimeisen 4 vuoden aikana 85 tehtävää (2,1 %), joita ei käytännössä ole kuitenkaan saatu täytettyä
- Ostopalvelujen (2,8–5,8 %; 112,0–235,5 tehtävää) ja ulkoistettujen tehtävien (7,2–7,9 %; 287–321,5 tehtävää) määrä lisääntynyt terveyskeskuksessa vertailuvuosina 2018 ja 2021

Lääkäriliitto. Terveyskeskusten lääkäritilanne 2021.
https://www.laakariliitto.fi/site/assets/files/5223/terveyskeskusten_laakaritilanne_2021_final.pdf

Rahoituksen epäsuhta tarpeeseen nähden

- Valmistelussa esitetty, että avosairaanhoidon palvelukapasiteetin lisäys aiheuttaisi noin 160 miljoonan euron kustannuspaineen
- Arvio on oikeansuuntainen myös Siun soten näkemyksen mukaan, joskin todennäköisesti aiheutuvien kustannusten alarajalla

Huomioitavia tekijöitä,

- Henkilökunnan saatavuuden haasteet aiheuttavat palkkakustannuspaineita sekä rekrytointikilpailua –
  - Odotettavissa lääkäreiden sekä hoitohenkilökunnan palkkatason korotuksia
- Myös palveluihin pääsyn parantuminen lisää kustannuksia (mm. tutkimusten ja tukipalvelujen lisääntyminen, työvälinekustannukset)
- Terveysasemakiinteistöissä lukuisia korjaus- tai uusintatarpeita
- Mahdolliset virka-ajan ulkopuolisten aukioloaikojen aiheuttamat lisäkustannukset

Toimeenpanon vaiheistus sekä yhteyden saaminen ja hoitoon pääsy

- Hallituksen esityksessä esitetyt siirtymäajat ovat perusteltuja näkemyksemme mukaan
  - Toimeenpanon vaiheistus katsotaan tarpeelliseksi

- Hallituksen esityksessä esitetyn terveydenhuoltolain 51 § muutoksessa esitetyt täsmennykset ovat perusteltuja
  - On huomionarvoista, että palveluaikojen laajentaminen lisää väistämättä henkilökuntatarvetta

Yhteenveto

- Kokonaisuutena arvioiden hallituksen esitys on kannatettava
- Esitetyt lakimuutokset sellaisenaan ovat toteutettavissa ja siirtymäajoin käyttöön otettavissa
  - Edellyttäen, että esitetyt huolet kustannusten kasvusta kyetään hyvinvointialueille riittävässä määrin kompensoimaan

- Toimintamallin muutosta vastaanottotoimintaan tarvitaan, mutta pysyvään muutoksen tekemiseen tarvitaan ajan lisäksi myös henkilöitä sitä toteuttamaan

- Toimintamallien sekä työn toimintaympäristöjen tulisi olla myös ammattilaisia itseään houkuttelevia ja heille mieluisia työn viihtyvyyden sekä pysyvyyden takaamiseksi